

Claus d'implementació del projecte:

Programa de desenvolupament d'habilitats parentals per a famílies (PHP)

Objectiu del document:

Recollir de manera sistemàtica factors clau i recomanacions associades a l'èxit de la implementació del projecte i els resultats de millora obtinguts. Aquest recull que s'exposa a continuació està basat en els estudis realitzats sobre la intervenció^{1,2,3,4,5}.

Fase de disseny

Moderadors/es:

- Formació prèvia de les persones responsables de portar a terme el projecte i de dinamitzar (moderar) els grups de pares i mares. L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) ofereix amb una periodicitat de 6 mesos un mòdul formatiu de 20h adreçat a possibilitar la aplicació del projecte.
- Constitució de l'equip impulsor del projecte o grup motor (GM): definició de rols dels professionals, programació de reunions, establiment del cronograma, etc.
- Establir de manera clara i definida els rols dels moderadors/es: decidir quin dinamitzador/ serà el que moderi les sessions, el que tingui el paper de guia, i el que s'ocuparà de la part teòrica del PHP.

- Compromís dels/les moderadors/es respecte a la disponibilitat d'assistència fixa a totes les sessions (donat que la vinculació és molt important pel desenvolupament del grup i els continguts estan lligats a sessions anteriors).
- Planificar amb antelació el desenvolupament del PHP, preparar durant almenys un trimestre abans i portar a terme el següent. Decidir l'horari de les trobades (matí o tarda) i si coincideix amb horari escolar o pensar si es pot fer a la sortida de l'escola.
- Decidir el model d'aplicació: quantes sessions es voldran realitzar (versió de 9, 10 o 11 sessions). La modalitat recomanable és la de 11 sessions.
- Informar a l'ASPB de la decisió de implantar el projecte en el territori i demanar accés al Dropbox de recursos i materials així com a la Xarxa de professionals de la ciutat.
- Vetllar per l'espai on és desenvoluparan les sessions del PHP: es recomana que sigui un espai neutre i proper, pròxim a l'escola/domicili familiar, espai de referència per les famílies o una sala que reuneixi un mínim de condicions (projector, ordinador, taules, cadires movibles, sense barreres arquitectòniques, amb instal·lacions de biblioteca, sala de psicomotricitat, aula de música, espai físicament agradable, que tingui disponibilitat de cessió de joguines, etc.).
- Fer un previsió de les càrregues que comporta portar a terme el projecte: a tenint en compte el temps de durada del programa; la planificació i la preparació prèvia de cada sessió, les trucades als familiars, la recollida d'informació a posteriori de les sessions i les avaluacions.

Captació i difusió:

- Definició de la població diana del projecte per part del GM: perfil sociodemogràfic, tipologia de famílies, quotes de participació, criteris de selecció, etc.
- Per poder realitzar una primera edició amb èxit es recomana prioritzar els centres educatius o entitats que ja tinguin experiència amb participació de pares i mares en tallers, o els centres més sensibilitzats amb aquest tipus de temes, allà on hi allí una demanda clara, etc.
- Cerca/difusió als centres educatius, entitats, associacions, usuaris del servei, que puguin estar interessats en participar en el programa. El projecte es pot realitzar dins diversos àmbits: salut, serveis socials, comunitari, esports, àmbit educatiu, lleure o protecció a la infància.
- S'ha de valorar demanar ajuda en aquesta fase al personal de l'ASPB que pot facilitar la implantació de projecte al territori: creació del grup motor en els territoris de Salut als Barris, implicació de professionals en la moderació del programa, facilitació de documents i eines, seguiment de les adaptacions dels recursos, captació de les escoles, etc.
- Disseny de cartells informatius/papereria i definició de l'estratègia de difusió del projecte: via email, reunions de començament de curs, cartells penjats, aprofitar xarxes d'infància del barri, etc.
- Intentar aconseguir un grup amb equilibri en quant a característiques de heterogeneïtat i homogeneïtat: nivell d'instrucció, país d'origen, procedència, cultura, situació socioeconòmica, etc.
- Serà recomanable treballar de manera preventiva, les famílies de l'alumnat que cursa el primer cicle d'Educació Infantil (de P3 a P5) per tal de potenciar els efectes preventius del programa (edats entre els 3 i els 5 anys).
- És important no partir d'un baix número de candidats (captacions inferiors a 15) ja que dificulta el desenvolupament de les sessions degut a la pèrdua esperable de participants. S'aconsella formar grups d'entre 20 i 12 participants.

- Plantejar-se la realització de la sessió zero d'introducció al projecte abans de començar a treballar els continguts pautats: elaborar una breu presentació on hi constin les característiques generals del projecte, explicar els objectius perseguits, i l'efectivitat del programa, calendari, metodologia de participació, etc.
- Realitzar un pica-pica abans i/o després de la implantació del programa: ajuda a cohesionar-se el grup. Si hi ha pressupost per un petit refrigeri durant cada sessió també és molt recomanable.
- Intentar convidar tant als pares com a les mares per tal de que la informació arribi a les dos grans referències per al fill/a. És important que els dos tinguin la capacitat i les suficients eines i estratègies per tal de promoure la parentalitat positiva. Per això és molt important intentar captar tant els pares com a les mares.
- Garantir que aquelles famílies captades tinguin disponibilitat per assistir a tot el programa (previsió de dates amb antelació) amb compromís i motivació. Esbrinar quins interessos, expectatives porten, si venen recomanats per un servei concret, antic assistent, etc..

Fase d'implementació

- Recordar a les famílies el dia/hora de la sessió via telefònica o través del seu professional referent, segons les circumstàncies.
- Es recomana realitzar sessions de freqüència setmanal i ajustar-se als trimestres escolars, evitant els períodes de vacances entre mig.
- Les sessions tenen una duració de 1,5 hores. No han de ser ni més ni menys llargues, ja que s'ha de donar temps per cada apartat de manera ordenada.

- Es recomana el seguiment de l'assistència i aprofitament de les famílies participants per part dels professionals derivants o referents durant el desenvolupament del projecte. Cuidar a les famílies creant un clima informal i obert, que promogui la cohesió de grup.
- Passar el qüestionari d'inici del projecte (en la primera sessió o en la sessió informativa) i passar el qüestionari de valoració al finalitzar el projecte (en l'última sessió). El moderador haurà d'omplir un qüestionari de valoració del projecte. Tota la documentació es pot fer arribar a l'ASPB per tal d'obtenir un informe d'avaluació del projecte.
- Fer un registre d'assistència (en cada sessió).
- Planificar qui i quan es trucarà a les escoles dels nens/es per avisar que faltaran el temps de la sessió per un motiu justificat (si es realitza en horari escolar).
- Planificar qui i com es faran els justificants d'assistència pels pares i mares en cas el requereixin.
- Planificar i anticipar estratègies per la cohesió del grup, incidir en interrelació dels participants, per fomentar la participació dels menys participatius i limitar els que aglutinen massa temps, per abordar possibles conflictes, per reconduir demandes d'actuació del moderador (com passar-ho al grup...).
- Planificació i anticipació d'estratègies davant possibles situacions que puguin sorgir en que s'apliquin les eines de les que es treballen a les sessions: assertivitat, comunicació, resolució conflictes, etc.
- Planificar normes de funcionament clares que es verbalitzaran al grup (compromís d'assistència i justificació/comunicació al grup d'absències; compromís de confidencialitat del que es parli al grup; compromís de respecte i caldrà abandonar el grup si es fan agressions verbals o físiques; etc.) i requisits per que les sessions siguin profitoses (mantenir una actitud oberta al canvi).
- Pel que fa al suport de pares i mares amb nens/es de primera infància, es recomana la presència d'un voluntari que s'ocupés d'amenitzar l'estada dels

nens/es en les sessions conjuntes amb els pares i mares i mentre aquests no estiguessin participant en la sessió (pot ser una mestra tutora, una entitat veïnal, un membre de l'AMPA de l'escola, un antic participants, etc.). També podrien estar-se els germans/es que no formessin part de la població diana (els més petits de 3 anys i/o els més grans de 5) si els pares i mares decidissin dur-los a l'escola durant la celebració de les sessions.

- Sessió amb els fills/es: pensar en un espai més càlid, adequat a les edats dels nens/es i amb joguines adaptades, espai de dibuix, material de lectura, etc.

Després de la implementació del programa

- Recollir les dades dels qüestionaris i registres dels participants i professionals per fer la avaluació i enviar els documents a l'ASPB.
- Es pot valorar la idoneïtat d'enviar als participants al cap de 6 mesos recordatori de les expectatives inicials i enviar-los també un qüestionari de seguiment per tal de saber si els perdura lo après i motivar-los a continuar amb el canvi personal i/o familiar.
- Garantir la sostenibilitat del projecte.
- Demanar la certificació de la participació del moderadors i famílies participants en el projecte a l'ASPB.
- Pensar en com fer difusió del projecte: assistència a jornades i congressos, previsió de publicacions, presentacions de resultats, etc.

1. Ramos P, Manzanares S. Programa de desenvolupament d'habilitats parentals per a famílies. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2012.
2. Ramos, P., Vázquez, N., Pasarín, M.I., Artazcoz, L. (2016). Evaluación de un programa piloto promotor de habilidades parentales desde una perspectiva de salud pública. Gaceta Sanitaria, 30(1), 37-42.
3. Vázquez N, 2016. Evaluación de la efectividad de un programa comunitario de parentalidad positiva. Perspectiva desde los determinantes sociales de la salud. Barcelona: Universitat de Barcelona.

4. Vázquez N, Ramos P, Molina MC, Artazcoz L. Efecto de una intervención de promoción de la parentalidad positiva sobre el estrés parental. Aquichan. 2016; 16(2): 137-147.
5. Vázquez, N.; Molina, MC; Ramos, P.; Artazcoz, L. (2016) Propuesta de un instrumento en español para la medida de habilidades parentales. REIRE, 9 (2).